

Zygmunt Kozak po maturze w Liceum Ogólnokształcącym w Zakrzówku studiował filologię polską na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Pracę magisterską pisał pod kierunkiem Profesora dr. Feliksa Araszkiewicza, której fragmenty zostały drukowane w „Sprawozdaniach” Towarzystwa Naukowego KUL nr I, Lublin 1958, s. 202.

W Kraśniku rozpoczął pracę w bibliotekoznawstwie, a potem w Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących. Następnie podjął decyzję dalszego kształcenia się na stacjonarnych studiach doktoranckich Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie - po uprzednim zdaniu

egzaminu konkursowego (30:4). Promotorem rozprawy doktorskiej („Problematyka stylu w prozie powieściowej B. Prusa”) był Profesor dr Wincenty Danek. Studia doktoranckie w Krakowie trwały cztery lata. Pracę doktorską obronił 16 listopada 1971 roku (por. „Biuletyn Polonistyczny” PAN-IBL, W-wa 1975, z. 4, s. 22).

Z Krakowa powrócił do swej małej ojczyzny - na Lubelszczyznę, gdzie kontynuował pracę nauczyciela języka polskiego w szkolnictwie średnim w Zaklikowie oraz w II Liceum Ogólnokształcącym im. hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie. Pracował również w Instytucie Kształcenia Nauczycieli w Lublinie, prowadząc wykłady z literatury polskiej XIX wieku oraz zajęcia w Letniej Szkole Języka Polskiego KUL, a następnie w Studium Polonijnym UMCS. Systematycznie drukował artykuły naukowe i publicystyczne w „Polonistyce”, „Języku Polskim”, „Kamienie”, „W kręgu kultury”, „Plastyce w szkole”, np. *Spór o wyobraźnię artystyczną B. Prusa*, „Polonistyka”, W-wa 1982, s. 430-436; *Stylistyczna interpretacja powieści „Nad Niemnem” E. Orzeszkowej*, tamże, 1989-90, s. 277-283.

W wydawnictwie IKNiBO wydał książkę pt. *Problemy analizy stylistycznej tekstu literackiego*, Lublin 1985, „Bibliograficzny Informator Polonisty”. Ułożył *Antologię polskiej poezji patriotycznej i refleksyjnej* (2004) - z dr. W. Prochem oraz napisał wiele innych artykułów o tematyce humanistycznej, np. *Fenomen poezji Karola Wojtyły, O sztuce i jej integracji w dziedzinie wychowania estetycznego* („Plastyka w szkole” W-wa 1989, s. 136-141). *O miejsce stylistyki w badaniach literackich*, Lublin 1985. W roku 1986 został uhonorowany dyplomem Łączności z Polonią Zagraniczną „za wybitne osiągnięcia w dziele umacniania patriotycznej więzi Polonii z Macierzą”.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

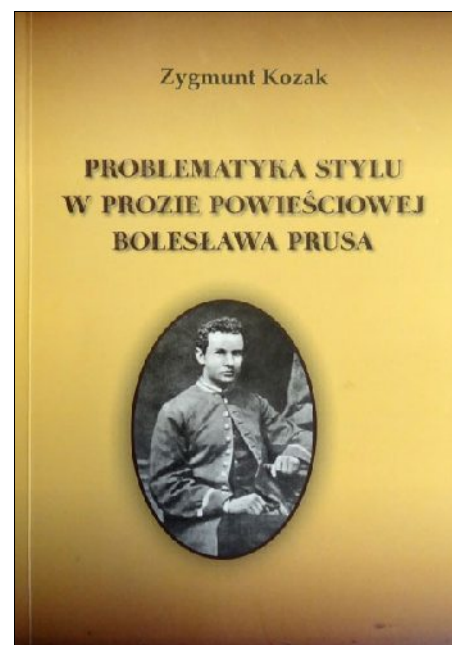
Spotkanie literackie

Refleksje nad sztuką pisarską

Bolesława Prusa

- w prozie artystycznej

Prowadzenie **dr Zygmunt Kozak**

Dom Kultury LSM

zaprasza

Wielostronności tematyki w powieściach Prusa towarzyszy różnorodność jego stylu. Skłonność do realistycznego ujmowania rzeczywistości w jego utworach oraz intelektualizacji (por., np. bohaterów „Sławy”, „Lalki”, „Faraona”) miała swe źródło w założeniach pozytywizmu, była ponadto konsekwencją poglądów estetycznych pisarza - teoretyka twórczości literackiej. Spośród kilku nurtów Prusowskiego stylu w powieściach na szczególną uwagę zasługuje styl rzeczowy, nad którym pracował pisarz całe życie zarówno w zakresie semantyki, jak i składni. Badał on styl innych twórców, jak Taine'a, Mickiewicza („Farys”), Sienkiewicza („Ogniem i mieczem”), Dickensa, poprawiał i udoskonaliał własny, czego dowodem praca pisarza nad tekstem „Placówki”, „Emancypantek”, „Przemian”. Założeniem Prusa, które można nazwać zasadą stylistyczną było, by pisać, „używać jak najmniej [...] wody a jak najwięcej realnej treści, pożywnej dla ludzkiego umysłu”. Rzeczowość stylu łączył pisarz z funkcją rzeczowników konkretnych, tworzących wokół siebie swoiste pole semantyczne.

Wyższość konkretnego nad abstrakcją wynikała z założeń Prusa - teoretyka i pisarza - realisty. Nie malarskość w opisach, lecz świadoma troska pisarza o ich rzeczowość, o wartości poznawcze wypływa z programu literackiego autora „Najogólniejszych ideałów życiowych”. Rzeczowości stylu podporządkowana jest animizacja, epitet i porównanie. Wspomnianej już zasadzie stylistycznej podporządkowana jest nie tylko dążność do konkretyzacji w zakresie semantyki, lecz również w dziedzinie frazeologii, składni i stylizacji na potoczność i ludowość.

Do konkretyzacji stylu pisarza przyczynia się ponadto dostosowanie słownych środków ekspresji do charakteru przedstawianych fragmentów rzeczywistości („Placówka”, „Sława”, „Lalka”, „Emancypantki”, „Faraon”). Stylistycznej zasadzie dokładności i ścisłości w narracji oraz prostocie przekazu myśli służy składnia w jego powieściach a zwłaszcza układy konstrukcji zbudowane według para taksy.

Styl rzeczowy nie jest wszakże jedynym sposobem prezentacji rzeczywistości w powieściach Prusa; obok niego istnieją jeszcze inne nurty stylistyczne, jak styl ironiczny, styl karykatury, dowcipu, sensacji i patosu. Już w okresie redagowania „Nowin” chciał Prus oddziaływać na społeczeństwo polskie („obserwatorium faktów społecznych”). Swój stosunek do rzeczywistości wypowiadał pisarz właśnie za pomocą ironii, karykatury, dowcipu i parodii.

Ulubionym chwytem autora staje się tutaj kontrast: sytuacji, obrazów literackich, pojęć, zdań, pozorna aprobata czegoś, hiperbolizacja postaci. Nurt stylu ironicznego przenika tkanki Prusowskich powieści a szczególnie widoczny jest w prozie „Lalki”, „Emancypantek”, „Faraona”. Złagodzeniu tonacji ironiczno-satyrycznej powieści służy stylizacja humorystyczna. Krytyczny stosunek pisarza do ukazywanej rzeczywistości („Lalka”, „Emancypantki”) wyraża się w tonie satyry, która wskutek celowej deformacji tej rzeczywistości przekształca się w karykaturę, będącą powieściową formą komizmu. Styl karykatury w powieściach pisarza ma na celu najczęściej ośmieszenie, degradację czegoś przez hiperbolizację, np. porównań. Innym nurtem istniejącym w powieściach Prusa od czasu wydania „To i owo” - do „Faraona”, jest styl dowcipu, który utożsamiamy ze stylem komizmu. W „Lalce”, np. styl komizmu przez wprowadzenie scen komicznych stanowi przeciwagę w stosunku do scen o dużym napięciu dramatycznym. Doniosłą rolę odgrywa tutaj technika kontrastu: pojęć, sytuacji, postaci, zdarzeń, nastrojów itp.

Zygmunt Kozak, *Problematyka stylu w prozie powieściowej Bolesława Prusa*, Lublin 2011, s. 164-167

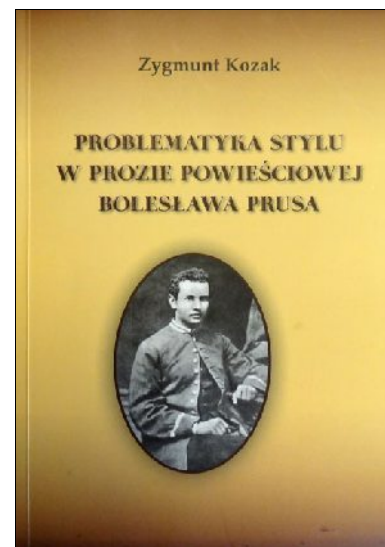

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

serdecznie zaprasza na spotkanie literackie

Refleksje nad sztuką pisarską Bolesława Prusa - w prozie artystycznej

Prowadzenie dr Zygmunt Kozak

Spotkanie odbędzie się
w poniedziałek 15 kwietnia 2013 o godz. 18:00

w Galerii Sztuki Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29

www.domkulturylsm.pl

Wstęp wolny